

ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК КРИТЕРІЙ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВА

Кириченко Г.В.

Національний транспортний університет, м. Київ

Нинішнє ринкове середовище, яке характеризуються глобалізацією, невизначеністю, динамізмом, ризиками та посиленням конкурентної боротьби стало важливим поштовхом до зміни в управлінні підприємствами. В останні роки більшість підприємств акцентують свою увагу не на забезпеченні операційної ефективності роботи підприємства, пошуку шляхів підвищення прибутковості, конкурентоспроможності, а на збільшенні доходів внаслідок зростання його вартості.

Вагомий вклад у вивчення питань, що стосуються особливостей управління вартістю підприємства, здійснили О. Мендрул, Г. Філіна, В. Аранчій, І. Бланк, А. Раппопорт, М. Міллер, Ф. Модільяні, Ф. Котлер, Т. Коупленд, Томас А. Стюарт, А. Харитонов, Н. Шевчук, Т. Момот, С.М. Пилипенко, Л. Воротіна, Р. Костирко, Н. Тертична, І. Яремко, Н. Чухрай та ін.

За останні роки в економіці України через освоєння фінансових ринків (поглинання, злиття, реструктуризація, викуп власних акцій тощо) акцентується увага на вартісно-орієнтованому управлінні.

Такі умови господарювання створюють підґрунтя для обрання оптимальних критеріїв та показників ефективності, що не тільки дають змогу бути на ринку, а й працювати ефективно. До них відносять прибутковість, інноваційність, продуктивність, конкурентоспроможність, економічність, технологічність, положення на ринку, якість трудового життя, платоспроможність, виробничу, ринкову та фінансові складові, показники зростання вартості підпри-

емства тощо. У закордонних компаніях використання вартості як критерію ефективності є основою управління і застосовується з 60-х рр. XX століття.

Для ефективного функціонування підприємства із застосуванням вартісно-орієнтованого управління використовують такі найважливіші показники зростання вартості підприємства, що підвищують значущість вартісного підходу: EVA (Economic Value Added) – економічна додана вартість, ROE (Return On Equity) – рентабельність інвестицій, ROI (Return on investment) – окупність інвестицій, ROCE (Return on capital employed) – рентабельність робочого капіталу, MVA (Market Value Added) – ринкова додана вартість, SVA (Shareholder Value Added) – акціонерна додана вартість, CVA (Cash Value Added) – додана вартість грошового потоку, MCVA (Modified Cash Added) – модифікована додана вартість грошового потоку, OPT – оцінка реальних опціонів, EBO – модель Едварда-Белла-Ольсона, EBITDA (Earnings before interest, taxes, depreciation and amortization) – прибуток до виплати відсотків, податків та дивідендів, NPV (Net present value) – чиста теперішня вартість, BSC (Balanced ScoreCard) – збалансована система показників, CFROI (Cash Flow Return on Investment) – доходність інвестицій на основі грошового потоку (грошовий потік віддачі на інвестований капітал), MBO – метод цільового управління.

Вартість тут доцільно розглядати як важіль, що підвищує конкурентоспроможність, сприяє залученню капіталу, є мірою ефективної діяльності підприємства, інвестиційної привабливості, що враховує як внутрішні так і зовнішні фактори. За допомогою перерахованих показників, розробляється відповідний механізм управління – сукупність взаємопов'язаних елементів, що спрямовані на максимізацію вартості підприємства.